

TEOLLISUUDEN NÄKYMÄT 2023–2024

Teollisuuden näkymät ovat vaisut

TEOLLISUUS (TOL C)

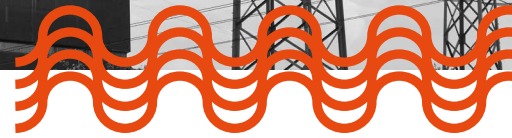
Teollisuustuotanto oli vahvalla kasvu-uralla finanssikriisiin saakka. 1990-luvun lama pysäytti kasvun pariksi vuodeksi, mutta sen jälkeen kasvu jatkui vahvana. Finanssikriisin jälkeen teollisuuden tuotanto supistui merkittävästi ja tunnelmat olivat synkät pitkään, kunnes kasvu käynnistyi uudelleen vuonna 2016. Koronakriisin alkaessa teollisuustuotanto oli kasvanut keskimäärin 3,1 prosenttia vuosina 2016–2019. Finanssikriisiä edeltävälle tasolle ei ole kuitenkaan vielääkään palattu. Teollisuustuotannon merkitys Suomen taloudelle (osuus arvonlisäyksestä) kasvoi 1990-luvulta aina finanssikriisiin asti. Tämän jälkeen merkitys on kuitenkin vähentynyt, vaikka osuus arvonlisäyksestä ei laskenutkaan samalle tasolle kuin ennen 1990-lukua. Vuonna 2019 tehdasteollisuus muodosti noin 17 prosenttia Suomen arvonlisäyksestä ja työllisti noin 13 prosenttia Suomen työllisistä.

Pandemia supisti teollisuuden tuotoksen volyymiä odotuksia vähemmän, vain 3,5 prosenttia vuonna 2020. Samaan aikaan arvonlisäys supistui 2,5 prosenttia, tehdyt työtunnit 1,9 prosenttia ja työllisyys 1,7 prosenttia. Vuonna 2021 tuotanto toipui ja kasvoi noin 3,5 prosenttia samalla, kun työtunnit pysyivät karkeasti samalla tasolla kuin vuonna 2020. Ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan vienti Venäjälle oli melko tärkeää teollisuudelle. Vuonna 2021 jopa 74 prosenttia Venäjälle suuntautuneesta tavaraviennistä oli **peräisin teollisuudesta**. Nopeasta Venäjän kaupan alasajosta huolimatta teollisuuden tuotoksen volyymi ja työtunnit kasvoivat lievästi myös 2022.

Ennustemallin osuvuus on tehdasteollisuuden (toimiala C) osalta hyvä. Malliennusteen keskimääräinen virhe on 1,6 prosenttia. Tämän lisäksi malli ennustaa hyvin sitä, kasvaako vai supistuuko tuotos. Malliennus-

Kuva: Talpa, Pixabay.

teen mukaan (ks. kuvio 1 ja taulukko 1) tuotoksen volyymi supistuu 1,3 prosenttia vuonna 2023 ja kasvaa 0,2 prosenttia vuonna 2024. Arvonlisän kohdalla vastaavat luvut ovat -1,5 prosenttia ja 0,2 prosenttia.

Uudet tilaukset ovat jatkaneet vuoden 2022 puolella alkanutta laskuaan, alan toimijoiden arviot tulevaisuudesta ovat varsin synkeät ja yleinen heikko kasvu vientimarkkinoilla vaimentaa toimialan kehitystä 2023.

Koko tehdasteollisuuden malliennustetta ei ole korjattu, mutta joidenkin sen alatoimialojen on. Korjausten jälkeenkin teollisuuden alatoimialojen ennustettu yhteiskasvu on linjassa koko toimialan kasvuennusteen kanssa.

ELINTARVIKETEOLLISUUS (TOL 10–12)

Elintarviketeollisuuden tuotos kasvoi melko vakaasti aina 1970-luvulta finanssikriisiin asti. Finanssikriisin jälkeen alan tuotos ei ole kasvanut, mutta ei myöskään supistunut. Elintarviketeollisuuden tuotoksen volyymi kasvoi koronakriisiä edeltävinä vuosina 2016–2019 keskimäärin 0,3 prosenttia vuodessa ja arvonlisäys keskimäärin 2,3 prosenttia vuodessa. Alan tehdyt työtunnit ovat vähentyneet viime vuosina vähitellen, mutta tasai-

sesti. Vuonna 2019 elintarviketeollisuuden osuus oli noin 9 prosenttia koko teollisuuden tuotoksesta.

Koronakriisin aikana elintarviketeollisuuden tuotanto kasvoi. Vuonna 2020 tuotos kasvoi 2,8 prosenttia, samalla, kun tehdyt työtunnit kasvoivat myös maltillisesti. Ala kasvoi myös vuonna 2021 noin kahden prosentin vauhtia. On oletettavissa, että koronapandemia lisäsi eineksien kysyntää samalla kun ravintolaruokailu väheni, mikä lisäsi alan tuotteiden kysyntää. Vuonna 2022 sekä toimistotyö että ravintolaruokailu palasivat ihmisten arkeen koronarajoitusten poistuessa ja pandemian tilapäinen vaikutus alan tuotteiden kysynnän kasvuun poistui. Lisäksi Venäjän-kauppa on ollut varsin merkittävä elintarviketeollisuuden kannalta, ja sen päättyminen vaikutti alan tuotokseen heikentävästi. Seurauksena alan tuotos supistui 0,7 prosenttia vuonna 2022.

Toimialan ennusteet on esitetty taulukossa 1. Malliennusteen mukaan tuotoksen volyyymi ja arvonlisä supistuvat 0,4 prosenttia vuonna 2023 ja kasvavat 0,0 prosenttia vuonna 2024. Useiden aiempien vuosien vaisu kehitys jatkuu ja kuluttajien ostovoiman heikkeneminen vähentää joidenkin elintarviketeollisuuden tuotteiden kysyntää.

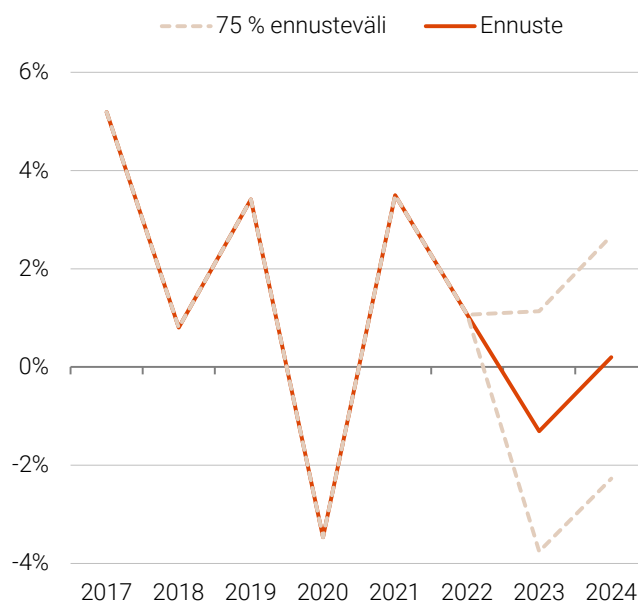
TEKSTIILITEOLLISUUS (TOL 13–15)

Tekstiiliteollisuuden tuotoksen ja arvonlisän volyymin trendi oli laskeva pitkään, aina 1980-luvulta noin vuoteen 2015 asti. Ennen koronakriisiä vuosina 2016–2019 negatiivinen kehitys taittui. Alan tuotos kasvoi keskimäärin 0,0 prosenttia vuodessa ja arvonlisä keskimäärin 2,4 prosenttia vuodessa. Tehdyt työtunnit tekstiiliteollisuudessa ovat vähentyneet tasaisesti viime vuosina. Alan osuus koko teollisuuden tuotoksesta on pieni, vuonna 2019 vain noin 1 prosentti.

Koronapandemialla ei ollut merkittävää vaikutusta alaan. Vuonna 2020 tuotos ja tehdyt tunnit supistuivat maltillisesti, noin kaksi prosenttia. Vuonna 2021 tuotos kasvoi poikkeuksellisesti jopa yli 9 prosenttia, kun taas tehdyt tunnit kasvoivat hieman. Vuonna 2022 tuotos ja työtunnit palasivat yhden poikkeuksellisen vuoden jälkeen lievän supistumisen uralle.

Toimialan ennusteet on esitetty taulukossa 1. Malliennusteen mukaan tuotoksen volyyymi supistuu 2,9 prosenttia vuonna 2023 ja 2,5 prosenttia vuonna 2024. Arvonlisän kohdalla vastaavat luvut ovat -2,7 prosenttia ja -2,4 prosenttia.

KUVIO 1. TEHDASTEOLLISUUS (TOL C), TUOTOKSEN VOLYYMIN KASVUENNUSTEET 2023–2024

Lähde: Tilastokeskus, Labore

METSÄTEOLLISUUS (TOL 16–17)

Metsäteollisuus oli voimakkaassa kasvussa vuosikymmenten ajan ennen finanssikriisiä, mutta kriisin jälkeen tuotanto supistui selvästi. Sittemmin ala ei ole juurikaan kasvanut eikä alan tuotanto ole palautunut finanssikriisiä edeltävälle tasolle. Ennen koronakriisiä vuosina 2016–2019 metsäteollisuuden tuotoksen volyyymi kasvoi keskimäärin 1,5 prosenttia vuodessa ja arvonlisä keskimäärin 0,0 prosenttia vuodessa. Tehdyt työtunnit metsäteollisuudessa ovat vähentyneet viime vuosina maltillisesti mutta tasaisesti. Vuonna 2019 alan osuus oli noin 17 prosenttia koko teollisuuden tuotoksesta ja 12 prosenttia arvonlisäyksestä.

Koronavuonna 2020 metsäteollisuuden tuotanto supistui merkittävästi, noin 6 prosenttia, ja tehdyt työtunnit vähenivät yli 4 prosenttia vuoteen 2019 verrattuna. Osittain tätä selittää laaja paperiteollisuuden lakko, joka alkoi vuoden 2020 alussa. Vuonna 2021 metsäteollisuuden tuotos kasvoi noin 7 prosenttia ja myös tehdyt tunnit kasvoivat hieman. Vuonna 2022 puun tuonti Venäjältä loppui lähes kokonaan. Samaan aikaan energiakustannukset nousivat merkittävästi ja metsäteollisuuden tuotos supistui 9,5 prosenttia. Myös vuoden 2022

luvussa näkyy alkuvuonna toteutunut paperiteollisuuden pitkä lakko.

Kaipolan ja Veitsiluodon tehtaiden sulkeminen 2020 ja 2021 laski merkittävästi paperintuotannon kapasiteettia. Näiden sulkemisten seurauksena noin 1100 alan työntekijää menetti työpaikkansa. Vuonna 2023 ilmoitettiin toisen Anjalan paperitehtaan paperikoneen pysyvistä sulusta. Kapasiteetin vähentämiset ovat keskittyneet paperin tuotantoon, joka on korkean arvonlisäyksen ala. Paperin kysyntä on heikentynyt merkittävästi jo pitkän aikaa ja sen tuotantokustannukset ovat kasvaneet. Ennustevuosille 2023–2024 aikana metsäteollisuuteen odotetaan kuitenkin merkittäviä kapasiteettia parantavia investointeja, erityisesti sellun, kartongin ja sahatavaran tuotannon osalta.

Toimialan ennusteet on esitetty taulukossa 1. Malliennustetta on korjattu tuotoksen ja sen seurauksena tuntien osalta. Korjatun ennusteen mukaan tuotoksen volyymi supistuu 3,3 prosenttia vuonna 2023 ja kasvaa 0,3 prosenttia vuonna 2024. Arvonlisän kohdalla vastaavat luvut ovat -4,6 prosenttia ja 0,5 prosenttia.

Vuonna 2023 lähes kaikkien metsäteollisuuden tuotteiden kysynnän odotetaan olevan vaisua kulutuksen ja rakennusalan supistuessa. Venäjänkaupan päättyminen aiheuttaa haasteita raaka-aineena käytettävän puun saatavuudelle ja hinnalle. Toisaalta uuden kapasiteetin valmistuminen voi vauhdittaa alaa erityisesti 2024 kun kysyntä palautuu normaaliksi.

KEMIANTEOLLISUUS (TOL 19–22)

Kemianteollisuus on kasvanut voimakkaasti sekä ennen finanssikriisiä että sen jälkeen. Ala kärsi 1990-luvun laman ja finanssikriisin seurauksista kohtalaisen vähän ja toipui niistä nopeasti. Erityisen nopeaa alan kasvu oli pandemiaa edeltävinä vuosina. Alan tuotoksen volyymi kasvoi ennen koronakriisiä vuosina 2016–2019 keskimäärin 5,8 prosenttia vuodessa ja arvonlisäys keskimäärin jopa 8,0 prosenttia vuodessa. Tehdyt työtunnit kemianteollisuudessa ovat olleet lievässä nousussa viime vuosina. Vuonna 2019 alan osuus oli noin 20 prosenttia teollisuuden tuotoksesta ja 19 prosenttia arvonlisäyksestä.

TAULUKKO 1. TEOLLISUUS (TOL C)

	Malliennuste (%)			Korjattu ennuste (%)		Malliennusteen tarkkuus	
	2022	2023	2024	2023	2024	Keskivirhe (%-yks.)	Oikeasuuntaisuus (%)
Teollisuus (TOL C)							
Tuotos	1,1	-1,3	0,2	-	-	1,6	90
Tunnit	1,9	-1,3	-1,1	-	-	1,5	77
Elintarviketeollisuus (TOL 10–12)							
Tuotos	-0,7	-0,4	0,0	-	-	1,9	72
Tunnit	0,5	-1,7	-1,0	-	-	2,2	70
Tekstiiliteollisuus (TOL 13–15)							
Tuotos	-2,7	-2,9	-2,5	-	-	4,2	70
Tunnit	-1,5	-4,0	-3,8	-	-	3,9	77
Metsäteollisuus (TOL 16–17)							
Tuotos	-9,5	-0,4	-0,8	-3,3	0,3	3,7	70
Tunnit	-0,3	-2,2	-2,4	-3,6	-1,8	2,4	83
Kemianteollisuus (TOL 19–22)							
Tuotos	6,5	-1,1	-0,3	-	-	3,7	83
Tunnit	3,1	-0,4	0,1	-	-	2,2	84
Metalliteollisuus (TOL 24–30, 33 pl. 26–27)							
Tuotos	1,4	-1,9	0,2	1,5	0,2	3,2	84
Tunnit	2,2	-1,8	-0,5	0,4	-0,5	2,7	71
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus (TOL 26–27)							
Tuotos	8,3	-0,5	0,8	1,1	1,4	6,8	83
Tunnit	4,8	-1,2	-0,6	-0,6	-0,4	4,5	83

Koronapandemiavuonna 2020 kemianteollisuuden tuotanto supistui merkittävästi, noin 9,2 prosenttia, vaikka tehdyt työtunnit kasvoivat hieman. Vuonna 2021 alan tuotanto supistui 0,2 prosenttia, mihin vaikutti muun muassa merkittävän toimijan laaja seisokki. Vuonna 2022 toimialan tuotos kasvoi 6,5 prosenttia samanaikaisesti, kun arvonlisä supistui noin 11 prosenttia. Ennen vuotta 2022 kemianteollisuus oli yksi eniten Venäjän-kauppaa käyneistä teollisuudenaloista ja muun muassa öljyn tuonnin lopettaminen Venäjältä heikensi osaltaan alan arvonlisän kehitystä.

Toimialan ennusteet on esitetty taulukossa 1. Malliennusteen mukaan tuotoksen ja arvonlisän volyymit supistuvat 1,1 prosenttia vuonna 2023 ja 0,3 prosenttia vuonna 2024. Uudet tilaukset ovat laskussa ja heikosti vetävät vientimarkkinat vähentävät tuotantotarvetta. Energiakriisin tasoittuessa öljytuotteiden kysyntä on tasoittunut, mutta öljyn hintaan liittyvä tulevaisuudessa yhä merkittävää epävarmuutta.

METALLITEOLLISUUS (TOL 24–30 PL. 26–27)

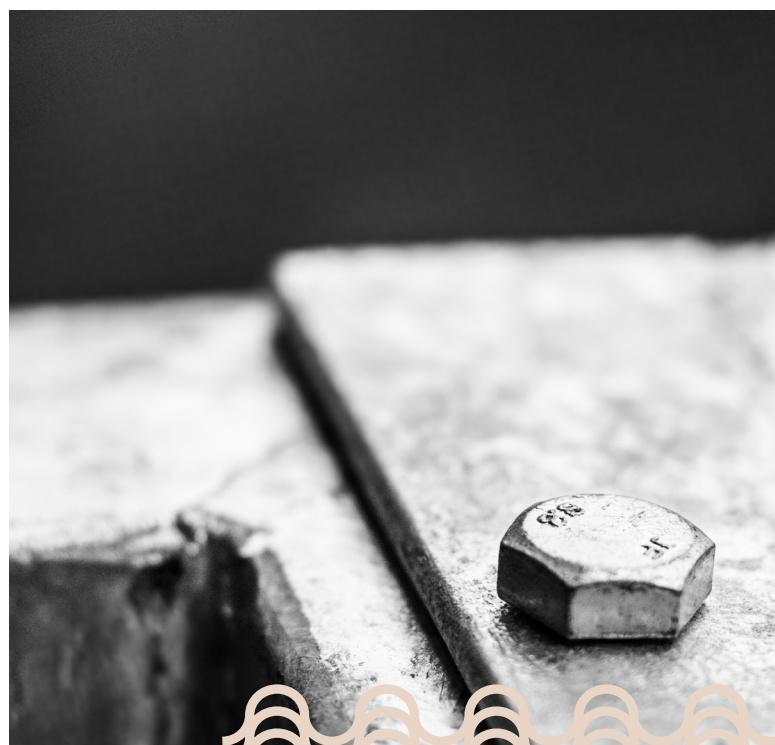
Metalliteollisuus koki voimakasta kasvua ennen finanssikriisiä, mutta sen jälkeen alan tuotanto supistui merkittävästi. Viime vuosina metalliteollisuuden tuotanto on kasvanut varsin tasaisesti ja myös alalla tehdyt työtunnit ovat lisääntyneet. Tuotanto ei kuitenkaan ole vielä palautunut finanssikriisiä edeltävälle tasolle. Metalliteollisuuden tuotoksen volyymi kasvoi ennen koronakriisiä vuosina 2016–2019 keskimäärin 3,4 prosenttia vuodessa ja arvonlisäys keskimäärin 3,7 prosenttia vuodessa. Vuonna 2019 metalliteollisuus muodosti noin 34 prosenttia teollisuuden tuotoksesta ja 37 prosenttia arvonlisäyksestä. Lisäksi metalliteollisuudessa työskenteli 43 prosenttia teollisuuden työllisistä.

Koronavuonna 2020 alan tuotanto supistui jonkin verran, noin 2,3 prosenttia, ja myös tehdyt työtunnit vähenivät noin 2 prosenttia. Koronapandemiasta eniten kärsivät muiden koneiden ja laitteiden valmistus (alatoimiala 28) sekä moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus (29). Toisaalta metallien jalostus (24) kasvoi selvästi. Vuonna 2021 metalliteollisuuden tuotos kasvoi 4,5 prosenttia, ja tehdyt tunnit 0,5 prosenttia. Vaikka osa alatoimialoista kävi merkittävästi kauppaa Venäjän kanssa ennen vuotta 2022, sodan suorat vaikutukset alan tuotantolukuihin jäivät lieviksi ja tuotos kasvoi 1,4 prosenttia vuonna 2022.

Toimialan ennusteet on esitetty taulukossa 1. Malliennustetta on korjattu tuotoksen osalta, ja tämän korjauksen seurauksena myös tehtyjen työtuntien osalta. Korjatun ennusteen mukaan tuotoksen volyymi kasvaa 1,5 prosenttia vuonna 2023 ja 0,2 prosenttia vuonna 2024. Arvonlisän kohdalla vastaavat luvut ovat 1,6 prosenttia ja 0,2 prosenttia. Alan yritykset raportoivat kysynnän pysyneen vahvana alkuvuonna 2023 ja samaan aikaan alan tuotannon volyymi on kasvanut nopeasti. Toisaalta heikko talouskehitys vientimarkkinoilla voi vähentää tuotteiden kysyntää myöhemmin. Uudet tilaukset, joka on tärkeä mittari erityisesti pitkien sopimusten metalliteollisuudessa, ovatkin kehittyneet vaisusti.

SÄHKÖ- JA ELEKTRONIIKKATEOLLISUUS (TOL 26–27)

Sähkö- ja elektroniikkateollisuus kasvoi voimakkaasti aina 1990-luvulta finanssikriisin aikoihin asti, mutta kriisin jälkeen alan tuotannosta katosi lähes 50 prosenttia. Vaikka alan tuotanto ei ole palautunut edes lähelle finanssikriisiä edeltävää tasoa, viime vuosina alan tuotanto on kääntynyt uuteen kasvuun. Samalla alalla pitkään jatkunut tehtyjen työtuntien supistuminen on

Kuva: Maaark, Pixabay.

viime vuosina taittunut. Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotoksen volyyymi kasvoi ennen koronakriisiä vuosina 2016–2019 keskimäärin 4,1 prosenttia vuodessa ja arvonlisäys keskimäärin 0,0 prosenttia vuodessa. Vuonna 2019 sähkö- ja elektroniikkateollisuuden osuus oli noin 14 prosenttia teollisuuden tuotoksesta ja 16 prosenttia arvonlisäyksestä.

Lähes kaikista muista toimialoista poiketen sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto ei supistunut vuonna 2020, vaan se kasvoi noin 2 prosenttia. Kuitenkin työtunnit supistuivat hieman. Tuotannon kasvuun vaikutti luultavasti osittain se, että koronakriisi on todennäköisesti lisännyt tämän alan tuotteiden kysyntää jossain määrin pysyvästi. On kuitenkin huomattava, että jo ennen koronakriisiä ala oli kääntymässä vahvaan kasvuun pitkään jatkuneen supistumisen jälkeen. Vuonna 2021 tuotos kasvoi 1,4 prosenttia ja vuonna 2022 jopa 8,3 prosenttia. Näinä vuosina alalla tehdyt työtunnit kasvoivat vajaat 5 prosenttia vuodessa.

Toimialan ennusteet on esitetty taulukossa 1. Malliennustetta on korjattu tuotoksen sekä sen seurauksena

tehtyjen työtuntien osalta ylöspäin. Korjatun ennusteen mukaan tuotoksen ja arvonlisän volyymit kasvavat 1,1 vuonna 2023 ja 1,4 vuonna 2024. Aiemmin alaa vaivanneet häiriöt komponenttien tuotantoketjuissa ovat helpottaneet. Tilaustilanne on pysynyt toistaiseksi vahvana ja tilastojen mukaan tuotannon volyyymi on pysynyt pääasiassa kasvussa. Toisaalta vientimaiden suhdanetilanteen heikentyminen heikentää alan kasvunäkymiä edellisiin vuosiin verrattuna.

Tämän alan osalta mallin ennustevirheet ovat huomattavan suuria. Tämän on kuitenkin selitettävissä alan erityispiirteillä, jotka aiheuttavat mallinnukselle haasteita. ■

LISÄTIETOJA

VEERA NIPPALA
tutkija

050 407 6258
veera.nippala@labore.fi

www.labore.fi

